

मिखा

धम्मवती 'धम्मा' रय

मिखा

धम्मवती धम्माचरिय

प्रकाशक
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति बिहार
श्रीघः नघः टोल
काठमाडौं

धर्मदान

स्वर्गीय श्री बालकाजी शाक्यया पुण्य
स्मृतिस श्व सफू छापे यायेत श्रीमती
मोतिमाया शाक्यं चन्दा प्रदान याना धर्म-
दान याना दीगु जुल ।

Dhamma Digital

बुद्ध सम्बत २५१६

नेपाल सम्बत १०६२

विक्रम सम्बत २०२६

निगू शब्द

श्व सफूया नां मिखा तथा बिया । सफू ब्वना स्वये धुनेव सकसिनं श्वीका कायेफु थन मिखा धाःगु हे विवेक बुद्धि वा प्रज्ञायात धका । सफू श्वीका काये अ.पुकेत हानं छकः थन संक्षिप्तं प्रज्ञा ह्यसीका बिये तेना ।

सत्यकथं अर्थं सीका कायेगु स्वभावयात प्रज्ञा धाई । अथे धयागु कुशल, अकुशल, कर्मफल, अनित्य दुःख अनात्म, दुःखया कारण व दुःख अन्त यायेगु मार्गं श्वीका कायेगु खः । प्रज्ञाया शत्रु मोह व अविद्या खः । मोहयात भस्म याना विद्गु शक्ति प्रज्ञा याके दु, उकि प्रज्ञायात अमोह धका नं घाइ । मोहया लक्षण हे ह्युं थासं ह्युंथाय् वनेगु खः । प्रज्ञाया लक्षण ठीक उकिया अःख तुयूथासं तुयूथाय् वनेगु खः ।

प्रज्ञा लौकिक व लोकोत्तर धका निथी दु । उकी मध्ये लौकिक प्रज्ञा धयागु कामावचर, रूपावचर, अरूपावचर चित्तनाप मिले ज्वीगु प्रज्ञा खः ।

लोकोत्तर प्रज्ञा धयागु मार्गफल नाप मिलेज्वीगु प्रज्ञा खः । लौकिक व लोकोत्तर प्रज्ञाया बारय् बिस्तार पूर्वकं श्वीका कायेगु इच्छा हुसा अभिधर्मया विभङ्ग व पटि सम्भेदा मग्ग अटुकथा, विशुद्धि मार्गं स्कन्ध निर्देश स्वयेगु उत्तम ज्वी ।

[४]

संक्षिप्तं प्रज्ञा स्वंगू दु । (१) श्रुतमय प्रज्ञा धयागु मेपिनि पाखें
न्यना व ब्वना ज्ञां दयेकेगु प्रज्ञा । (२) चिन्तामय प्रज्ञा धयागु थःह्य हे
बांलाक विचार याना थ्वीका कायेगु प्रज्ञा शक्ति खः । (३) भावना-
मय प्रज्ञा धयागु मन बःलाका दयेकेगु समाधि प्रज्ञा खः ।

थ्व सफुली च्वंगु खँत पालि सफू व बर्मी सफूया आधार कया
चवयागु खः । प्रज्ञाया बारय् फलनागु सफुती फलनाथाय् दु धका क्यना
भाषा शुद्ध याना गुहाली बिया विज्याःगुलि व प्रसे विज्याना प्रुफ स्वया
कण्ट सिया विज्यागुलि पूज्य अश्वघोष भन्ते यात दु नुगलं निसें
धन्यवाद दु ।

थ्व सफू छापे याकेत चन्दा बिया गुहाली बिया दीह्य श्रीमती
मोतिमाया शाक्य प्रति जि कृतज्ञ जुया ।

सफू इले हे बांलाक पिकया दीगुलि नेपाल प्रेसयात नं धन्यवाद
दु ।

बुध्द सम्बत
२५१६

धम्मवती धम्माचरिय
अध्यक्षा- धर्मकीर्ति बौध्द अध्ययन गोष्ठी
२०२६ ज्येष्ठ १

मिखा

“चक्षुं उदपादि, वाणं उदपादि, पञ्चा उदपादि, बिज्जा उदपादि, आलोको उदपादि” अर्थात् जित मिखा उत्पन्न जुल, ज्ञां दयावल, प्रज्ञा दत्त, विद्या लुयावल, आलोक उत्पन्न जुल धका गौतम बुध्दं दकले न्हापां उपदेस याना बिज्याःगु धर्मचक्र सूत्रय् दुध्यागु खँ खः ।

धर्मचक्र सूत्र छपु बाँलाक श्वीका कायेफत धाःसा भगवान बुद्ध सु धयागु ह्वासीके फइ व बुद्ध धर्म छु धयागु श्वीका काय् फै ।

बुद्ध ज्वी धुनेवं दकले न्हापां उपदेस याना बिज्याःगु सूत्रय् जित मिखा दत्त धया बिज्यागु छाय् ? श्व खँय् छक भीसं बाँलाक बिचार याये माला च्वंगु दु ।

महामायादेवी लुम्बिनी बने जन्म व्यूबले छु सिद्धार्थ कुमारया मिखा मदुला ? बुद्धगयाय् बोधिज्ञान लाय् धुंका तिनि मिखा दयावःगुला ?

अथे मखु । महामाया देवी जन्म व्यूबले सिद्धार्थ कुमार याके बाला बाला चिंगु बाँलागु मिखा न्हाय् आदि फुकक अंग पुर्ण जू । तर थन उल्लेख जूगु मिखा ला हि नाप सम्बन्ध दुगु

मिखा मखु । सम्यक्ज्ञान व प्रज्ञा चक्षुया बारय् बुद्धं धया
 विज्याःगु खः । ख्वाळय् च्वंगु मिखां मिध्यागु संसारयात जक
 खना च्वनी । यथार्थ खँ ध्वीका काये मफु । खः मखु ज्यू मज्यू
 ध्वीका कायेत दुनेया मिखां खंकेमाः । भीगु व्यवहारय् नं
 धयाच्चं सुनानं मभिगु ज्या यात वा सुं मभिथाय् वन धाःसा
 वयात मनुतसें धाई- व मनु कां जुया अन बनका । छाय् कि
 वयाके मिखा जा दु तर दुनेया (झाँया) मिखा मदु अर्थात विवेक
 बुद्धि मदु । अकिं वयात कां धाःगु खः ।

आः भीसं ध्वीका काये फु बुद्धं धया विज्यागु मिखा
 ज्ञान रूपी मिखा खः । संसारया गतिविधि दुःख व दुःखया
 कारण यात ध्वीका दुःख मदयेकेगु उपाय खंके फुगु ज्ञान रूपी
 प्रज्ञा चक्षु खः । उकिं धर्मचक्र सूत्रय्- इदं दुक्खं अरियसच्चं...।
 इदं दुक्ख समुदयं अरिय सच्चं....., इदं दुक्ख निरोधं.....।
 इदं दुक्ख निरोध गामिनी पटिपदा अरियसच्चंति मे भिक्खवे
 पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु चक्खुं उदपादि, ज्ञाणं उदपादि, पब्बा
 उदपादि, विज्जा उदपादि, आलोको उदपादि ।

अर्थ- हे भिक्षुपि, ! थव दुःख आर्य सत्य, दुःखया कारण
 आर्यसत्य, दुःखया अन्त आर्यसत्य, दुःख मदयेकेगु मार्ग आर्य-
 सत्य (आर्य अष्टांगिक मार्ग) थुपिं सत्य खः धका जि बुद्ध मज्जनि-
 बले जि न्यने मनं, मस्यू । आः जित थुगु बारे ज्ञान दत, न्हल
 चाल, प्रज्ञा दत, विद्या व आलोक उत्पन्न जुल ।

थन चक्रुः उदपादि = मित्रा दत्, व्याणं उदपादि =
ज्ञान दत्, पञ्चा उदपादि = प्रज्ञा उत्पन्न जुल, विज्ञा उदपादि
= विद्या उदय जुल, आलोको उदपादी = ख्युंसे च्वंगु क्लङ्ग
खनेदत् धका उल्लेख जूगु न्यातायां हूगू हे अर्थ जूवः । व खः
विवेक बुद्धि व प्रज्ञा ।

मनूतयके गबले तक प्रज्ञा विवेक बुद्धि दैमखु अवले तक
अमिगु जीवन सुखमय ज्वीमखु, ख्युं थाय् हे लाना च्वनी ।
उकिं बुद्धं धया विज्यागु खः- “नात्थ पञ्चा समा आभा”
अर्थात् प्रज्ञा बुद्धि नाप तुलना यायेस्वःगु लना स्वये बहगु ज्योति
वा प्रकाश मेगु छुं मटु । चन्द्र सूर्य आदिया जलं न्हाबलें ज्या
मव्यु । तर प्रज्ञारूपी प्रकाशे न्हाबलें भःभ धया फुकं खने दया
च्वनी । पञ्चा नरानं रतनं अर्थात् प्रज्ञाहे मनूया सम्पत्ति रत्न
खः धका तथागतं आज्ञा जुया विज्याःगु ठीक हे जू । थन प्रज्ञाया
अर्थ पाय्छी ज्वीक जक ध्वीका कायेगु खः । अपो ज्वीगु मखु ।
प्रज्ञा धयागु चिथें जक मात्रा मिलेज्वी माःगु वस्तु खः ।

प्रज्ञा मटुगुलिं अथवा मात्राद्धि प्रज्ञाया अभावंयाना
मनूत लौकिक भव भोगय् प्यपुना काम तृष्णाय् तकयना च्वन ।
धर्मयाःसां लिपाया जन्मय् सुख सीगु भव तृष्णाय् भुले जुया
च्वन । गुलिं धर्म कर्म धयागु छुं मटु, सी धुंका छुं ज्वी मखु
धका स्वार्थी जुया विभव तृष्णाया पंजले लाना च्वन ।

तथागतं धर्मचक्र सूत्रय् देशना याना विज्याःगु खँ स्वयंबले

काम तृणाय् भुलेज्वीगु, पुनर्जन्मय् जक आशा याना च्वनेगु व पुनर्जन्म मदु धका हाला च्वनेगु फुकक प्रज्ञा मदुगुया लक्षण खः। प्रज्ञा दुपिसं थःथःगु माःगु कर्तव्य पालन याना मभिगु ज्या तोता कुशल मार्गय् वना च्वनी। थ्व हे खः प्रज्ञावानया लक्षण। अशान्ति व दुःख जुल धायेवं थथे छाया जुल धका विचाः याना कारण यात पत्ता लगे याना छ्खे वांछ्वय् फयकेगु हे प्रज्ञा खः थज्यागु शक्ति बुद्धयात प्राप्त जूगु हे मिखा दत धाःगु खः।

प्रज्ञा लुकीयात धाइ, लु अर्थय् प्रज्ञा धाई थ्व मीसं बांलाक सीका तयेमाःगु खँ खः। तरकारी चि दत धायेवं गुलि स्वाद दइगु खः अथे हे जीवनय् प्रज्ञा दत धाःसा जीवन रसमय ज्वी। न्यागु खँय् नं बांलाक विचाः याना थ्वीका कायेगु यात प्रज्ञा धाई। न्यना खँय् विश्वास मयायेगु, खः मखु, ज्यू मज्यू थ्वीका कायेगु हे प्रज्ञाया लक्षण खः।

प्रज्ञा धयागु चित्तनाप तापागु थोज मखु अथे धका फुक चित्तनाप प्रज्ञा मदु। अभिधम अनुसारं त्रिहेतुक (अलोभ, अदोस, अमोह,) वित्तय् जक प्रज्ञा दइ। द्विहेतुक चित्तय् हे प्रज्ञा मदु। संज्ञा, विज्ञान व प्रज्ञा स्वयेवले उथें थं च्वं तर अभिधमय् बुद्ध कना विज्यार्थेला छगू मखु अलग अलग वस्तु चित्त व चैतसिक खः। थ्व खँ थ्वीका काये अपु मजू। उकि मिलिन्द प्रश्नय् नागसेन महास्थावरं मिलिन्द जुजुयात धया विज्यागु—

“महाराज भगवान बुद्धं साव श्वीके थाकुगु खँ छगू धया विज्यात अरूपी व छगू आलम्बनय् ज्वीगु चित्त-चैतसिक फाया कना विज्यात, श्व स्पर्श, श्व वेदना, श्व संज्ञा, श्व चेतना, श्व चित्त खः ।

आः प्रज्ञा धयागु छु अःपुक श्वीकेया लागि विसुद्धि मार्गय् च्वंगु उदाहरण छगू थन च्वय्तेना ।

धायनु कि असलफी छगू छुं मस्यूद्ध मचाया न्होने वां छोया बिल धाःसा, व मचां असलफी खनेवं चाकलागु छितेगु न्ह्यवोसा समझे ज्वी । वं उकिया मू व महत्व छुं सी मखु । संज्ञा मात्र खः ।

व हे असलफी ज्यापु छमेस्या न्होने बांछ्वया बिल धाःसा, वं मती तइ आहा ! मू वंगु चीज छता दत जिं श्व मिया शुक्रिया बुंज्या यायेगु ज्यामः न्याय् वसः न्याना हये धका । तर व ज्यापुं उकिया वास्तविक मू मस्यु । नकलिगु धका नं मस्यु, सकलिगु धका नं मस्यु ।

व हे असलफी छद्म लुं कमी वा सराफ याथाय् बी यंकल धाःसा वं न्याय्का स्वइ, जाचे याना स्वइ, फेया स्वइ, नतुना स्वइ, गन दयेका तःगु सकली, नकली धयागु सीका काई । लुं कर्मि व स्यंका हेरा छगः छुना अंगू दयेका अपो घेबा कमाय् याय्गु स्वइ । थथे धयागु असलफीया बारय् लुं कर्मि व

सराफ याके बांलाक ज्ञान दु, वयाके प्रज्ञा दु। थव उपमां प्रज्ञा छु धयागु सीका काय् थ.पुल।

प्रज्ञाया मेगु लक्षण खः मोह अन्धकारयात नाश यायेगु चित्तयात चञ्चल मयासे छथाय् चिना तयेगु। प्रज्ञावानमेसिनं चित्त दमन याइ। गुकथं चित्त दमन याई थव खँ थवोका कायेतनं बाखं छपु न्हथनेगु उचित खना।

भगवान बुद्धया पालेसिगु घटना खः। वसपोलया अग्र श्रावक सारिपुत्र महास्थविरया प्रति भ्रद्वादुह उपासक छह दुगु जुयाचवन। वया साबहे प्रभाव दुह, बुद्धि दुह यइपुसे च्वह काय्मचा छह बुल। थव मचायात नां छवी खुनु सारिपुत्र स्थविरयात निमंत्रण याना भोजन याके धुंका मचायात नां छगू तयमाल धका प्रार्थना यात।

सारिपुत्र स्थविरं न्यना बिज्यात— गज्यागु नां तयेगु बांलाइ ले ? मचाया मां-बौपिसं धाल— भन्ते ! थव मचा गर्भे च्वं वसें निसं थव छ्येँ सिद्धि दयावल। ग्वाज्य थें जापिसं बांलाक खँ लहाना हल। बुद्धि दयावल। अकिं थव मचाया नां पण्डित तथा बिज्यासा बेस ज्वी। वसपोलं मचाया नां पण्डित हे तथा बिज्यात।

व पण्डित मचा न्हेद दुबले— जि नं सारिपुत्र भन्ते याथाय् प्रव्रजित ज्वी धका मां मेसित धाल। मां मेसिनं बिचा

न्यात ध्व मचाया इच्छा पुरे याना बी । ध्व भिक्षु जुळ धाःसा
थःपिनं बुद्धशासने दुध्यावनी । मांहा सारिपुत्र भन्ते याथाय्
चवना धाल — मचाया इच्छा खः भिक्षु ज्वीगु । थःगु मनं खना
द्धर्पिं थाय् प्रवृजित ज्वीगु इच्छा प्रकट यात । अर्कि मचायात
प्रवृजित याना विज्याहुँ ।

सारिपुत्र स्थविरं पण्डित मचायात प्रवृजित याना
विज्याता। माँ-बौ निम्हं न्हय्नु तक विहारय् सं चवना थःगु छ्येँ
लिहाँ वन ।

कन्हे छुनुनिसे पण्डित श्रामणेरे सारिपुत्र भन्ते नाप भिक्षा
चवन । छन्दुया खँ खः लँय् लः या धः बुई यंकातःगु खना सारिपुत्र
भन्ते याके न्यन — भन्ते ध्व लः छु याय्त गन यंकातःगु ?

ज्यापुतय् थःपिनि माःथाय् बालि ज्या याय्त बुई यंका
तःगु खः ।

“भन्ते ध्व लःया चित्त दुळा ?” पण्डितं न्यन ।

“लःया चित्त मदु” धका बसपोलं लिसः बिया विज्यात ।

व श्रामणेरे हानं न्यन— चित्त मदुगु लःयात थःम्हं धया-
थाय् तक यंके ज्यू ?

“भीत गन गन माळ अन अन यंके ज्यू ।”

हानं मेथाय् छथाय् धनुषवाण दयेका च्वंगु खन गुगुकि
त्तयंगु वेकोयेका चाःत्वीका चवन । अनं उखे सिक्कःमितसे सि

यात तासे याना थःत माःमाःथें दयेका च्वंगु खना न्यन व सिया
 नं चित्त मटुला ? चित्त मटु धयागु लिसः न्यना व पण्डित
 श्रामणेरं विचार यात चित्त मटुगु लः व सि यात थः यत्थे यायेफु
 धासेलि भीसं थ्व चित्तयात यःम्हं धयाथे छाय् बसे तया श्रमण
 धर्मपुरे याये मफई ? थथे मती तया भावना यायेगु शुरू यात ।
 याकनं व पण्डित श्रामणेर अरहन्त (निर्दोष) व्यक्ति जुल । अथे
 धयागु मन बसे तये फुल्ल जुल ।

थ्व खँ सीका बुद्धं थ्व गाथा आज्ञा जुया विज्यात-

उदकं हि नयन्ति नेत्तिका

उसुकारा नमयन्ति तेजनं ।

दारुं नमयन्ति तच्छका

अत्तानं दमयन्ति परिडता ।

धम्मपद्

धः म्हुईहसं थःत माथाय् लः यंकइ, बाण कारकं थःत
 माःथें बाण चाःत्वीका दयेकी, सिंकःमीं थःत माःथें सिं चातुइका
 काई, परिडतपिसं थःत दमन याई ।

थन पण्डित धाःगु हे प्रज्ञा दुम्हेसित खः । थाय् स्वया
 ज्या याये फुल्ल, थःगु मनयात बसे तये फुम्हेसित प्रज्ञा दुल्ल
 पण्डित धाइ ।

उन्नति मध्ये प्रज्ञा बुद्धि तःधं धका बुद्धं अंगुत्तर निकाये
 आज्ञा जुया विज्यागु दु- “अप्पमत्तिका एसा भिक्खवे बुद्धि

यदिदं वातिबुद्धि...भोगबुद्धि...यसो बुद्धि एतदगं भिक्खवे बुद्धि
नं यदिदं पञ्चबुद्धि तस्मातिह भिक्खवे एवं सिक्खितव्वं पञ्चा-
बुद्धिया वड्ढोस्सामाति ।” (अंगुत्तरनिकाय)

भिक्षुपि ! थःथिति यक्व दइगु, भोगसम्पत्ति यक्व
दइगु व यशकीर्ति यक्व दइगु सिकं प्रज्ञा द्येका च्चनेगु
उत्तम । उकिं भिक्षुपि ! छिमिसं प्रज्ञावान ज्वीगुली कुतः
यायेमाः ।

बुद्धं धया विज्याःगु दु- मूर्खह्य मित्रसिकं बुद्धि दुह्य शत्रु
भिं “सेय्यो अमितो मतिया उपेतो न त्वेव मित्तो मति
विप्पहीनो” (जातक)

थथे छाया धया विज्यागु धैगु खं ध्वीकेत मकस जातक
वाखं न्हेथने तेना । न्हापा न्हापा बोधिसत्व काशी देशय्
व्यापारीया कुलय् जन्म जुया व्यापार याना जीविका याना
च्वंगु जुयाच्वन । अबले काशी प्रदेशे सिकःमित यक्व दुगु जुया
च्वन । छह्य सिकःमिथा मूर्खह्य काय् छह्य दु । व सिकःमि सिमा
पाला ज्या याना च्वंबले छ्यने तधिकह्य पत्ति छम्हेस्यां हि त्वना
च्वन । अछे काय्म्हेसित सःता पति जिगु छ्यने न्याना च्वन,
व पतियात स्याना व्यु धका धाल । काय्मेस्यां जिमि अबुया हि
त्वनीह्य पतियात गन बाकि तय् बसिलां पाला बी धका
पाला व्युगु ला अबुया छ्योँ बाफला जुल । उकिं धाःगु ह्यः
मूर्खह्य मित्र मभिं बरु बुद्धि दुह्य शत्रु भिं । (मकस जातक)

छगु देशय् छम्ह बगीचा माली दु हँ । वया छन्हु पिहाँ वने माला मेम्ह छम्हसित स्वाँमाय् लः ब्यु धका ज्या अरेयाना थकल । व मनू मूर्खम्ह जुया च्वन । स्वाँमाय् लः बी न्हो स्वाँमा लिना हा दाना स्वइगु कि गुलि लः बीमा धका । कोलाछि हाकसा उलिहे, प्यलांगु हाकसा भतिचा लः बीगु जुयाच्वन । स्वाँमा फुक लिना हानं पिनातःगुलिं सुकू सुकू चिना च्वंगु छना बगीचा मालि साब नुगः मछिका च्वन । मूर्खपिन्त ज्या वायेगु मखुथे हे जुल । (जातक)

अनाथ पिण्डक महाजनया पासा छम्ह दु गुम्ह कि एला मिया नइम्ह । वं एला मिया यक्व घेवा कमाय् याना च्वन वया छन्हु गनं पिहाँ वने माला थः थाय् च्वंम्ह वंजायात एला मियेगु ज्या भार बिया बन । पसले एला त्वंवीपिं वल । छम्हसिनं एला त्वने न्हो चि छकू नया एला त्वन । व एला ब्युमेस्या मती वन एलाखे चि मगाला छु थें धका चि निमनाति कया एला थ्यपय् तथा बिल । लिपा एला त्वं वःपिं सकलें थू थू याना एला ल्ह ल्हं पिहां वन । ध्यवा छगः नं काय्मखं । एला फुकं स्यन । मूर्खपिं जुल धायेवं ज्या स्यंका वी । खःगु यानार्थे ज्वी अःखः ज्वीगु । (वारणी जातक)

उकिं धयातःगु खः मूर्खम्ह मित्र मभिं । बुद्धि दुम्ह शत्रु भिं । “यानि कानि च भिक्खवे भयानि उपपज्जन्ति सव्वानि तानि बालतो उपपज्जन्ति-नो पण्डिततो “अर्थात् संसारय् गुलि न्हें

भय् विपत्तिं ज्वीगु दु व फुक मूर्खं तयेगु पाखें हे ज्वीगु खः ।
पण्डित व बुद्धिवान पिनि पाखें ज्वी मखु धका बुद्धं बखते बखते
धया विज्यागु खः ।

“कम्मलक्खणे भिक्खवे बालो कम्मलक्खणे पण्डितो”
अर्थात् मूर्खं व पण्डितं थःथःगु ज्यां हे धया च्वं ।

प्रज्ञा धयागु छु खः छु धयागु यथार्थं श्वीका कायेगु
बा वास्तविकता श्वीका कायेगु यात धाई । प्रज्ञा तःगु मद्धि
प्रकारया दु :—

जाति प्रज्ञा

सुं प्राणी मां या गर्भय् च्वं वये तेनोबळे प्रतिसन्धि नाप
वइगु प्रज्ञा छगू दु । उकीयात जातिप्रज्ञा अथवा जन्म प्रज्ञा धाई ।
श्व प्रज्ञा पूर्व कर्मानुभावं प्राप्त ज्वीगु जूगुलिं विपाक प्रज्ञा नं
धाई । श्व जन्म प्रज्ञा दुम्हेसित अभिधर्म अनुसारं त्रिहेतुक प्रतिसन्धि
धाइ । थज्यापिं नाना शिल्पशास्त्र अध्ययन यायेगुली,
ध्यान लाभ-मार्गफल प्राप्त याय फुम्ह ज्वी । जन्मं कवि ज्वी ।

स्थानोचित प्रज्ञा

थाय् स्वया ज्या यायेगु प्रज्ञा । श्व प्रज्ञा दुम्ह मनू गुबले
नं पतन ज्वी मखु । फुक थासय् वयागु सम्मान जक जुयाच्चनी ।
छाय्क वं न्हाथाय् नं ठीक ज्वीक ज्या याय्सः ।

श्रुतमय प्रज्ञा

विद्वान् पण्डितजन तयेगु सत्संगत व हित उपदेश न्यना,
सफू सिफू अध्ययन याना सयूकेगु यात श्रुतमय प्रज्ञा
धाई ।

चिन्तामय प्रज्ञा

थः थमं विचार गाका योनिसो मनसि कार मनं खंका व
श्वीका कायेगु शक्तियात चिन्तामय प्रज्ञा धाई ।

भावनामय प्रज्ञा

संसारय् दक्क चीज अनित्य (परिवर्तनशील) दुक्ख व
थःभ्हं धयाथे मद्दुगुलिं अनात्ता धका श्वीका कायेगु यात
भावनामय प्रज्ञा धाई ।

थौं कन्हे सामान्य प्रज्ञा (ज्ञान) धयागु नं दु गुगु कि
संसार या गतिविधिया वारय् अखबार व रेडिओलं सीका तयेगु
यात सामान्य ज्ञान धाई ।

बुद्धं दकले न्हापां उपदेश बिया बिज्यागु धर्मचक्रसूत्रय् मध्यम
मार्गं व प्रज्ञाया वारय् विशेष महत्त्व बिया बिज्यागु भीसं सीका
तय वह जू। तस्सकं ज्याय् खेले दु व्यवहारिक जू। प्रज्ञा मद्दुपिं
सिखा दुसानं कां हे वरावर ख ।

आः वनेनू मिखा दयकनं कां जुया च्वंपिं, छपा मिखा जक कां जुया च्वंपिं, मिखा निगलं दुपिनि बारय बुद्धया विचार पाखे ।

तयो मे भिक्खवे पुगला सन्तो संविज्जमाना लोकस्मिं कतमे तयो- अन्धो, एरु चक्खु, द्वी चक्खु... । (अंगुत्तरनिकाय)

अर्थ- भिक्षुपिं संसारय् स्वंगू प्रकारया मनूत दु । कांम्ह, छपा मिखा जक कांम्ह, निपां मिखा दुम्ह ।

भिक्षुपिं कांम्ह मनू गज्याम्ह ज्वी ? गुलिं गुलिं मनूत अज्यापिं नं दु थःके मदुगु सम्पत्तिया सुरक्षा व उन्नति यायेमसः, कुशल अकुशल ह्यु धयागु छुटे याये मसः, सदोष व निर्दोष नं मस्यु पुण्य व पाप नं मस्यु. भि मभि धयागु नं मस्युपिं मिखा निगलं मदुपिं अथवा कापिं खः ।

छपा मिखा दुम्ह मनू गज्याम्ह ज्वी ? गुलिं गुलिं मनूत थज्यापिं दु कि थःके मदुगु भोग सम्पत्ति दयेके सः, दुगु सम्पत्ति नं उन्नति यायेसः तर वयाके कुशल व अकुशल, सदोष व निर्दोष, पुण्य व पाप परस्पर विरोधी स्वभाव धैगु थवीका कायेगु मिखा मदु । थज्यापिं मिखा छपा जक दुपिं खः ।

मिखा निगलं दुपिं गज्यापिन्त धाई ? गुलिं गुलिं मनूत अज्यापिं नं दु थःके मदुगु सम्पत्ति दयेके नं सः, प्राप्त जूगु सम्पत्तिया रक्षा व उन्नति नं यायेसः, कुशल अकुशल नं म्हास्यु.

सदोष व निर्दोष नं थू, पुण्य व पाप नं म्हस्यू, भि मभि नं छुटे
यायेफु । थज्यापिन्त मिखा निपां दुपिं धाई ।

न चेव भोगा तथारूपा नच पुञ्जानि कुब्बति
उभयत्थ कलिग्गहो अन्धस्स हत चक्खुनो

मेखतं धाल धाःसा गुम्ह कि मिखा मदुम्ह अन्धाम्ह खः
न वयाके छुं प्रकारया भोग सम्पत्ति दै न वं छुं पुण्य हे याना
चवनी ।

अथा परायं अक्खातो एक चक्खु च पुग्गलो
धम्मा धम्मेन संसट्ठो भोगानि परिग्येसति

मेम्ह खः गुम्ह कि छपा मिखा दुम्ह धर्म व अधर्म निगूनं
ज्या याना सम्पत्ति कमाय् याइ ।

थेय्येन कूट कम्मेन मुसा वादेन चुभयं
कुसलो होति सं धातुं काम भोगी च मानवो
इतो सो निरयंगन्त्वा एक चक्खु विहव्वति

खुया नं, ठगे यानानं, मखुगु खँ ल्हानानं कमाय् याइ ।
गृहस्था श्रमे च्वंम्ह मनु काम भोगया सम्पत्ति मुंकेगुली चलाख
ज्वी तर व मिखा छपा दुम्ह मनु सिना वना नर्क दुःख भोग
याये माली ।

द्वि चक्खु पन अक्खातो सेट्ठो पुरिस पुग्गलो
धम्म लद्धे हि भोगेहि उट्टानाधिगतं धनं

मिखा निपां दुम्ह मनू उत्तम खः वं इमान्दारी पूर्वक वा
धार्मिक कथं सम्पत्ति लाभ याई ।

ददाति सेट्टु सङ्कप्पो अब्यग मनसो नरो
उपेति भद्दकं ठानं यत्थ गन्त्वा नसो चति

हानं नुगः मस्यासे उगु सम्पत्ति त्याग नं याई । श्व हे
पुण्यकर्मं व भं भं उन्नति ज्वी भिथाय् लाःवनी गन कि वयात
गुवल्ले नं शोक ज्वी मखु । (व पतन ज्वी मखु)

अन्धञ्च एक चक्खुञ्च आरका परिवज्जये
द्वि चक्खुं पन सेवेथ सेट्टुं पुरिस पुग्गलं

उकिं मिखा कांपि व क्कपा मिखा दुपि नाप तापाना
च्वनेमाः । मिखा निगलं दुपि सज्जन तयगु जक सत्संगत याये-
माः । (अंगुत्तिरनिकाय तिकनिपात)

प्रज्ञाया बारय् बुद्धं धया धया विज्यागु खँ अंगुत्तर
निकायस मेगुनं उल्लेख जुया च्वंगु दु ।

तयो मे भिक्खवे पुग्गला सन्तो संविज्जमाना लोकस्मि
कतमे तयो- अवकुज्ज पब्बो पुग्गलो, उच्छङ्ग पब्बो पुग्गलो,
पुथु पब्बो पुग्गलो ... ।

भिक्षुपि संसारय् बुद्धि मदुम्ह, मु ले बुद्धि दुम्ह व पूरा
बुद्धि दुम्ह थुपि स्वंगु प्रकारया मनूत दु ।

अव कुञ्ज पञ्चो पुरिसो दुम्भेधो अवि चक्खणो
अभिकखणंपिचे होति गन्त्वा भिक्खूनं सन्तिके
आदि कथाय मज्झं च परियोसानं च तादिसो
उगहेतुं न सक्को ति पञ्चा हिस्स न विज्जति

बुद्धि मदुम्ह गज्याम्ह ? दुबुद्धि अक्ल मदुम्ह, फुसुलुम्ह
मनू भिक्षुपिथाय बरोवर वनी, वाखं न्यनी, तर शुरूं निसें अन्त
तकं छुं लुमंका तयेगु व थवीका कायेगु शक्ति मदु । छायाकि
वयाके प्रज्ञा मदु ।

थवयात सांगा बुद्धि धाःसां ज्यू । सांगाय न्हाक्वो मुल्लं
सूसां प्वा खने दइमखु अथेदे न्हाक्वो हे कंसां छुं लुमंका तइ
मखु ।

उच्छङ्ग पञ्चो पुरिसो सेय्यो एतेन वुच्चति
अभिकखणम्पि चे हो ति गन्त्वा भिक्खुन सन्तिके
आदि कथाय मज्झं च परियोसानं च तादिसो
निसिन्नो आसने तस्मि उगहेत्वान व्यञ्जनं
बुद्धितो न पज्जानाति गहितम्पितस्स मुरसति

मुले बुद्धि दुह्य सु ? मुले बुद्धि दुह्य दुबुद्धिम्ह स्वया उत्तम
जू । व बरोवर भिक्षुपिथाय वना च्वनी । न्यनागु उपदेश आदि
मध्ये व अन्त तकं मनय् धारणा याना तइ । तर आसनं दना वने
धुनेवं अनसं तोता थकी छुं नं लुमंका ज्वना वनी मखु । गथे कि

फेतुना च्वंतले मुले च्वंगु ल्यना च्वनी । दनेबले लोमसे बँय् वाई ।
 थ्वयात छ्यंगु बुद्धि दुम्ह धाःसां ज्यू । छ्यंगुलि मुलुं स्वीबले
 मुलु प्वाया चि दुयं स्यनागु खँ भतिचा सां लुमंका तइ ।

पुथु पब्बो च पुरिसो सेय्यो एतेहि वुच्चति
 अभिक्खणम्मि चे होति गन्त्वा भिक्खुन सन्तिके
 आदि कथाय मज्झिक्क परियोसानक्क तादिसो
 निसिन्नो आसने तस्मि उगहेत्वान व्यब्जनं
 धारेति सेट्ट सङ्कप्पो अब्यग्ग मनसो नरो
 धम्मानु धम्म पटि पन्नो दुक्खस्सन्त करो सियाति ।

परिपक्व बुद्धिम्ह सु ? बुद्धि मद्दुम्ह व भतिचा बुद्धि
 दुम्हसिकं छिपेजुगु बुद्धि दुम्ह मनू दकसिवे उत्तम जू । व न्हाबले
 धयार्थे भिक्षुपिथाय वना खँ न्यनी । फेतुना च्व च्वं उपदेशया
 आदि मध्य अन्त तकं न्यना मनय् धारणा याइ । शान्त चित्त
 याना धर्मानुसार आचरण याना दुःख अन्त याइम्ह ज्वी ।
 थ्वयात चिकं बुद्धि धका नं धाइ । चिकं भतिचा जक गनं वात
 धाःसा फैलेजुया वं । अज्यामेसित भतिचा खँ कसां वृस्तृतर
 थ्वीका ताःकाल तकं लुमंका तइ ।

उपर्युक्त खं सीदु मिखा धयागु प्रज्ञा चक्षु खः ।
 नाप सम्बन्ध दुगु मखु । मां-बौ नं थः मचाखाचाय
 मिखा जकं वी फै सिवाय प्रज्ञा चक्षु बिइफै मखु । वरि
 काय् म्हाय्पिन्त प्रज्ञा चक्षु अर्थात् ज्ञानरूपो मिखा

भिगु शिक्षा विइथाय् भिगु लँपु क्यना विइपिं गुरुपिं दुथाय्
मचात आखः ब्वंके छोयेगु व सत्संग याके छोयेगु यायेमा ।

जि स्वय् प्रज्ञा चल्तु व विवेक बुद्धि दयेकेत बौद्ध शिक्षा हे
अध्ययन यायेमाः । बौद्ध शिक्षा हे जक प्रज्ञाया मिला दया वई ।
थ्व हे जक धार्थ्या रचनात्मक (व्यवहारिक) शिक्षा ज्वी । थौं
भीगु नेपा देशय भौतिक वा लौकिक सुख न्हापा स्वया आपा
उन्नति जुया वना च्वन । शिक्षाया नं गाक्कं प्रचार जुया वया
च्वन, तर भौतिक सुख व शिक्षाया उन्नतिया नाप नापं आध्या-
त्मिक ज्ञानया उन्नति खने मद्दु । उकिं नैतिक उन्नति ज्वी मफया
च्वंगु दु । अले नैतिक उन्नति मज्जीकं जीवन सुखमय ज्वी धका
गुक्थं आशा याय् ? धार्थ्येला जीवन सुखमय जुइत शारीरिक
सुख व मानसिक सुख नितां दय्माः ।

थये छाय् धया च्वनागु धाःसा थौं भौतिक उन्नति जुया-
च्वंगु देशत यक्वं दु तर अमिके बुद्धया उपदेश रूपी मन बसय्
तय्गु ज्यामः मद्दुगुलिं अपिं मध्ये गुलिखे वें जुया च्वंगु दु ।
उदाहरण माल धाःसा हिप्पित भीगु न्होने दु । अमिके छु ध्यवा
मद्दुला ? लखपतित थौं हिप्पि जुयः नशाय् चूर्ण जुया वें थें जुया
च्वन । अमिके लज्जा व भय मद्दु । जि स्वय्बले धार्थ्ये जीवन
सुखमय यायेत बौद्ध शिक्षा हे माः । मतलव शिक्षाया नापं
व्यवहार नं बांलाका यंकेमाः । सेवा भाव तथा ज्या याना यंकेगु
बौद्ध शिक्षा खः । भिं मभिं छुटे याना बहुजन हिताय बहुजन

सुखाय ज्या याना यंकेगु हे बुद्धया लँपुइ बनेगु खः ।

उक्ति जि थूथें ला भीगु जीवन सुखमय यायेत कमाय् याना धन नं मात्राद्धि दथेकेमाः । तर धन यक्व दयेका धनया एलाखं काय्का धन मदय् प्यपुना च्वने मज्यू । धन जक दया मगाः । वया साथ साथय् गुण नं माः । व्यवहार नं बांलाय् माः । उक्तिया लागि बौद्ध शिक्षा मदयक मगाः । बौद्ध शिक्षा धयागु बुद्धयात पुज्याय् सयकेगु जक मखु । तथागतं कना विज्याःथें जनसेवा यायेगु व परोपकारय् लगे ज्वीगु, सहयोग बियेगु, स्वार्थ मज्वीगु हे बौद्ध शिक्षा खः जीवनय् शान्ति व सुख हयेगु ताःचा नं थ्व हे खः ।

थौं भीथाय् नैतिकता मदुगुया बारय् साब चर्चा जुया च्वंगु खने दु । छु याःसा नैतिकता थाहां बइ ? शिक्षा गतिलागु बिया नं जीवन सम्बन्धी गतिविधि बारय् ज्या नं स्यना यंकेमाः । सांस्कृतिक गतिविधि अथे धयागु प्याखं सिनेमा आदि मोज मज्जागु क्यनातये मज्यू, ज्याय् खेले मदुगु सिनेमात क्यने मज्यू । अज्याःगु नैतिक पतन ज्वीगु सिनेमात दत्तले शि यक्व व्यवहारिक व व्यवसायिक जूसानं नैतिकता सुधार मखु । छचाःखेरं खने दया च्वंगु बातावरण नं बांला पुलांगु धिति रिति व चाल चलन कुसंस्कार नं तोता माः अले जर्क शिक्षाया प्रभाव बांलाक दया वै ।

मुख्य खँ ला थन मिखा बा प्रज्ञाया बारय

खः । अथे धयागु छिकपिनि काय्म्ह्याय् पित्त बौद्ध शिक्षा बा
 नैतिक शिक्षा बी हे माः । आचरण शुद्ध ज्वीगु शिक्षा नं मदयक
 मगाः थुकी नं यक्वं नैतिक सुधार जू । थव खँ धवीका बीया
 लागि बाखं छपु न्ह्यथने तेना ।

न्हापा छह्म जुजु दु । व जुजुया साव योम्ह पुरोहित गुरू
 छम्ह दु । व पुरोहितया धाःसा मचा मदु । वं मचा बा सन्तान
 दयेकेया लागि यक्वं पूजा पाठ यात । गुलि दँ लिपा वया जहान
 मेस्या मचा प्वाथय् दत । पुरोहित साव लय्ताया च्वन । बल्लं
 काय्यागु रुवा स्वय् दैन, जिगु कुल रक्षा ज्वीन धयागु मती
 तया च्वन । धार्थे वया इच्छा अनुसारं वया कला मेस्या काय्
 बुल । तर संसारया स्वभाव खः सुखया ल्यू ल्यू दुःखनं वइगु
 खनि । व पुरोहित ज्योतिष जुया च्वन । व मचाया भविष्य बारे
 बिचाः याना स्वःबले खुँ ज्वीम्ह मचा जुयाच्वन । बल्लं दुम्ह
 काय्या भविष्यया खँ फुक्कं सिल । काय् बुया लय्ताःगु साय्क
 दुःख व अपशोच जुल । ज्योतिष शास्त्र मसःसां ज्यू थें
 ताल ।

व मचा साधारण खुँ जक ज्वीम्ह मखु जुजुया धुकू हे
 तल्याः वनीम्ह जुया च्वन । थः जुल जुजुया योम्ह राजपुरोहित
 गुरू धका नां जाःम्ह । लिपा ला जि खुँ या अबु धायेका नां
 वामलाका च्वने मालीगु जुल । उलिजक मखु अबलेया नियम
 गाःसा साधारण खुँयात नं स्याना बियेगु चलन जुया च्वन ।

थः काय्मचा ला भन जुजुया धुकूहे स्यंकः वनीम्ह ज्वीबले
वयात स्याद्गु अर्थेनं स्वया च्वने मालीगु जुल । थव खँ लुमंका
पुरोहितया साब शोक व चिन्ता जुत्ता न्ह्यो मवल । नय्न् मयल ।
थज्याम्ह काय्मचा मबूसां ज्यू धयार्थे मती वन ।

अय्सां वया मती थथे नं लुयावल- विरियवतो किं
नाम कम्मं न सिज्झति अर्थात् उत्साह यात धाःसा लु जक सिद्ध
मजूगु दे धयागु बुद्धया उपदेश लुमना बल । उपाय जा दनि
खनि धयार्थे बिचाः याना वया मन भचा याउँस्य च्वंका च्वन ।
थव मचायात भिगु शिक्षा बिया विद्या ब्वंका कुतः यात धाःसा
खुँ मज्जीकु धयागु विश्वास जुल । उत्साह दयावल ।

लिपा वया काय् तःधिक जुषेँलि वयात गुरु कुले तये
यंकल । अले व पुरोहितं गुरुयात विन्तो यात - गुरुजी ! जिमि
काय् यात मेगु विद्या हुं स्वाः । केवल धर्म शास्त्र जक पुवंक
स्यना बिज्याहुँ । थुलि धया थः काय् गुरुयाथाय् तोता वल ।

लिपा व मचा धर्मशास्त्रं पारंगत जुल । अले छ्येँ लिहाँ
वन । भीगु मन सुं क तये मज्यू अथे धयागु कर्मय् हे मदु धका
निराश जुया च्वने मज्यू । उत्साह याना भिगु ज्या याना मच्चन
धायेवं भन भन हे कर्म खोटा जुया मखुथाय् लाः वनी यो ।
उकिं व मचाया नं खुँ ज्वीगु संस्कार दुसां गुरु कुले च्वना
आखः व्वना च्वंतलय वया मन व्वनेगुलीहे जक लाना च्वन ।
खुँ ज्वीगु संस्कार मदया वन ।

व राजपुरोहितया काय् आखः व्वना व्वयेँ लिहाँ वल ।
 माःमाःगु ज्या याना जीवन हना च्वन । व्यवहारय् गुबले
 गुबले मखुगु नं ज्या याय् मालीगु अवस्था वो । मखुगु ज्या याय्
 त्यल धाय्वं वं मती तइ थ्व ज्या ला योय् मत्यो । खँ ल्हाय् त्यल
 घाय्वं मती तइ थ्व खँ थन ल्हाय् मज्यू । बयागु व्यवहार बाँलागु
 लि मेपि पासापिन्त नं असर परे जुल । वं न्हाथाय् नं थ्व भिगु
 ज्या, थ्व भिगु ज्या धका ल्यया च्वनीगु । वं ज्या याइबले
 प्रायः कचवं मदयेक याइगु जुयाच्वन ।

वयागु व्यवहार बाँलागु बारय् सकभनं चर्चा जुया
 च्वन, प्रशंशा व कीर्ति फैले जुया च्वन । थ्व खँ जुजुयाथाय् नं
 थ्यन । थः हे राजगुरुया काय् साब विद्वान जुया वोगु न्यना
 जुजुया नं लयताः वो । जुजुं वयात सःतल । जुजुया साब
 कविता ची मास्ते वो तर कविता पूरा याये मफु । राजपुरोहितया
 काय् नं जुजुया कविता यात पूरा याना विल । जुजु साब
 खुशी जुल । जुजुं धाल छिमि वा बुरा जुल । छं ति व्वना तःगु
 मढु । आः थनिनिसेँ छ हे राजगुरु जुल धका पदवी विल ।
 अबले निसेँ राजगुरुया ज्या बाँलाक सन्तोष पूर्वकं याना च्वन ।
 खुँ ज्वीम्ह राजगुरु जुल । शिक्षा बी फुसा मनु भिना वं । शिक्षां
 मनूतयेगु पुलांगु संस्कार हीका बियेफु ।

वया अबुया थः काय् खुँ ज्वीगु स्वये मालीतिनि धका
 चिन्ता कया च्वंगु खः तर थःगु उसाह ब भिगु शिक्षा बिइ

खँगुलि अथे मजुल । “किं असाधियं” यानां मजुङ्गु ह्यु दु धका
बुद्धं धधा बिज्याथे पुरोहितया मेहनतं ज्या सफल जुल । थ-
काय् खुं मजुसे राजगुरु जुल । अकिं ज्योतिष शास्त्रया भरोसाय्
चवनेमज्यु ।

थव बाखनं थव हे धया च्वं कि कर्मय् पिना वयागु महु
धका कर्मया भरोसाय् वा भाग्ययात दोष मव्युसे ज्या याना यंके
माः । निराश जुया चवने मज्यु ।

मेगु खँ खः थव बाखनं धयाच्वंगु मनूतेत आचरण शुद्ध
ज्वीगु शिक्षा बिइमाः । शिक्षा बिइगु मां बौया लहाती खः ।
भिगु विद्या स्यनीथाय् थः काय् म्हाय्पिं तया आखः ब्वंकेमाः ।
थव हे खः प्रज्ञा चक्षु दया वइगु लंपु । बुद्धं कना बिज्यागु मिस्त्रा
दइगु शिक्षा नं थव हे खः ।

भौगु देशय् भौतिक व लौकिक सुख वृद्धि जुया वया
च्वंगु दःसानं बौध्द शिक्षाया विकाश व प्रचार महुगुलि याना
मां बौ आदि हने वहःपिन्त आदर गौरव तय् मस्रया वना
च्वन । कक्षा कोठाय् च्वना नं शिक्षक तय् हपं ख्यायेगु, आदि
नापं त्वाइगु जुया वया च्वन । खजा शिक्षक तयेके नं नैतिक
बल मदया वया च्वंगु खने दु । थथे छाया जुया वया च्वन थव
तसकं बिच्चा याय् बहगु व थवीके माला च्वंगु खँ खः । आखः
सया वोलिसे सकलें नायो हे जक ज्वी माःपि जुया वया च्वन ।

अथे जूग जिं स्वयेवले ला व्यवहार बाँलाकेगु बुध्दया नैतिक शिक्षा बी मफुगुलिं खः । मेगु कारण खः मनु तयके स्वार्थ भावना भं भं बःलाना वइच्चंगुलिं खः । आःतकं यक्वं लाः नि द्दंगु खंका सम्यक दृष्टि च्वने फतधाःसा सुधार ज्वी तिनि ।

आः न्ह्यलं चायके माला च्वंगु दु । मिखा दयेके माला च्वंगु दु । सकसितं बौध्द शिक्षा बी माला च्वंगु दु । अथे धयागु अन्ध बिश्वासं जाःगु कथा आदि शिक्षा मखु । व्यवहारिक ज्वीगु शिक्षा माला च्वंगु दु । ध्व छगू बुध्दधर्म, नैतिक शिक्षा व समाज सुधारया लागि जिगु दु नुगलं नसें पिज्वःगु छगू सुभाब मात्र खः । थुकी दुग्यंका वाला स्वयेगु व मस्वयेगु थःथःगु हे मनसुवा जक ज्वी ।

थःगु मने ल्हुगु सुभाब यात सुभाबया रूपय् जक सीमित याना तयेगु जिगु कर्तव्य मखु । जिं थूथें मनुखं थःम्हं बियागु सुभाब यात न्हापां थःम्हं हे छ्यला फतलिं फतले व्यवहारय् प्रयोग याना क्यने फयेकेमाः । थुकथं हे मती तथा जिं थौंया ल्यासेपिं केहें पिनित फूचाकथं बौध्द शिक्षा बियेत धर्मकीर्ति विहारय् “बौध्द अध्ययन गोष्ठी” छगू खोले याना च्वनागु दु । गान प्रत्येक शुक्रवार पतिं बौध्द शिक्षा अध्ययन जुया च्वंगु दु ।

प्रज्ञा चल्नु मदयेकं भीगु जीवन सफल ज्वी मखु ।

अज्यागु ज्ञानया मिखा दयेकेत बुध्द धर्म सम्बन्धी सफूत व्वनेगु
 अध्ययन गोष्ठी बोति कायेगु, छलफल यायेगु अत्यावश्यक जू ।
 दकसिबे माःगु जा थःगु स्वच्छ मनं विचा याना थ्वीका कायेगु ।
 हाहाले लगे मज्जीगु । हाहाले लगे जुल धाःसा मिखा दुसां क
 जुया वनी ।

1971 - 1972

Dhamma.Digital

1971 - 1972

लेखिकाया प्रकाशित सफूत

- १) अभिघर्म
- २) ऋद्धि प्रातिहार्य
- ३) पञ्चनीवरण
- ४) भावना
- ५) बुद्धधर्म
- ६) एकताया ताःचा
- ७) प्रेमं छु ज्वी ?
- ८) त्रिरत्न गुण स्मरण
- ९) कर्तव्य
- १०) मिखा

Dhamma.Digital

मुद्रक : नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, काठमाडौं । फोन : ११०३२